

ЧУФАЙ ЛІЛІА РОМАНІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ МІЖ ГРОМАДЯНАМИ УКРАЇНИ ТА ІНОЗЕМЦЯМИ: НА ПРИКЛАДІ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

Наявність активних міжнародних відносин з Республікою Польща на сьогодні активно сприяє укладенню шлюбів між громадянами України та Польщі. Особливо, що стосується українців, які проживають на території західних областей України. Це пов'язано з активною міграцією, з метою покращення фінансового становища, навчання, або ж просто міжнародним туризмом. Тобто шлюб між україною (українцем) та поляком (полькою), у сучасних реаліях, не викликає особливого здивування. Варто також зазначити, що зі збільшенням українсько-польських шлюбів зросли масштаби таких розлучень. Питанню розірвання шлюбу присвячено багато статей сучасних науковців, зокрема: Глиняної К. М., Калітенко О. М., Новохатської Я. В. Проте, на сьогодні, досить таки мало досліджень, пов'язаних із розірванням шлюбу з іноземцем, що є досить актуальним питанням сьогодення.

Розірвання шлюбу з іноземцями зазвичай супроводжується рядом проблем, пов'язаних з нормами міжнародного приватного та публічного права. Типовими питаннями-проблемами, які виникають в членів подружжя є, зокрема: який закон застосовується в кожній конкретній ситуації, до якого органу закордонном чи в Україні звертатися, який суд може розглянути їхню справу.

Питання розірвання шлюбу між громадянами України та Республіки Польща регулюється Договором між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах від 24.05.1993 року. Згідно з цим Договором існує дві основні засади:

1) ситуація, коли розлучення відбувається за законодавством держави, громадянами якої є члени подружжя на момент порушення справи;

2) інша ситуація стосується права проживання:

– справа буде розглядатися за законодавством країни, на території якої, проживає подружжя;

– якщо один з членів подружжя проживає на території України, а інший на території Польщі, то справа буде розглянута за законодавством держави, органом якої була порушена справа про розлучення [1].

Якщо розглянути ситуацію, в якій українка розлучається з громадянином Польщі на території Республіки Польща, то варто враховувати, що процес розірвання шлюбу в Польщі дещо відрізняється від такого ж процесу в Україні. Справу буде розглядати Окружний Суд, юрисдикція якого поширюється на останнє спільне місце проживання подружжя [4]. Процес буде відбуватися відповідно до принципів польського законодавства, а також польською мовою (якщо один із членів подружжя, в даному випадку дружина, недостатньо володіють мовою, то залучається перекладач). Якщо за період шлюбу українка набула польське громадянство та проживає на території республіки, то процес розірвання шлюбу в обов'язковому процесі відбуватиметься на території Польщі [3].

Варто також звернути увагу на те, що розірвання шлюбу між громадянами України та Польщі, укладеного в польських консульських установах, буде відбуватися лише за рішенням суду з відповідною юрисдикцією, тобто за останнім відомим спільним місцем проживання подружжя. В даному випадку мова йде про те, що консул не виступає посередником при оформленні розірвання [2]. Важливим є також те, що розірвання шлюбу на території Польщі можливо лише в судовому порядку і з доведенням, що шлюб розпадається повно і безповоротно. Суттєвою відмінністю процесу розірвання шлюбу польськими судами є те, що суд вирішує чи є і хто винен у розпаді шлюбу, а також суд не виносить рішення про розірвання шлюбу, якщо це суперечить принципам соціального співіснування. Відмінним від українського «шлюботорозривного» процесу є те, що за клопотанням одного з подружжя, разом із розірванням шлюбу суд може поділити майно подружжя, проте варто звернути увагу, що процеси розірвання шлюбу в Республіці Польща є досить довгими, а також недешевими.

Якщо розглянути іншу ситуацію, в якій українець розлучається з громадянкою Польщі на території України, то процес розірвання шлюбу буде відбуватися згідно українського законодавства; відповідно буде залучатися перекладач у разі необхідності. Також в даному випадку враховуються строки (тобто один місяць за законодавством України, а також вагітність дружини, наявність дітей). Тут важливим є наступне: розірвати шлюб в Україні можна, як в досудовому порядку, так і за допомогою суду. Досудовий порядок відбувається за згодою подружжя, шляхом подання заяви в органи РАЦСу (враховується строк в один місяць; вагітність дружини; один рік з моменту народження дитини; а також наявність дітей старше одного року. Тобто протягом одного місяця можна відкликати заяву, або ж якщо дружина вагітна або є діти розлучення відбуватиметься в судовому порядку). Що стосується судового порядку

розірвання шлюбу, то процес триває від одного до трьох місяців (складність розірвання шлюбу полягає в місці знаходження іншого з членів подружжя та наявності дітей) [3].

Складнощами в даній ситуації виступають особливості польського законодавства, а саме: щоб розлучення було визнане на території Польщі, потрібно звертатися до відповідного суду в Польщі із заявою та копією рішення українського суду про визнання такого рішення польським судом. Виникає питання під юрисдикцію якого суду потрапляють дані справи про визнання рішення, винесеного судом в Україні. Тут знову ж таки залежить від місця проживання члена подружжя, який бажає узаконити розірвання шлюбу на території Польщі [4].

Підсумовуючи варто зазначити, що при розірванні шлюбу з іноземцями виникає ряд проблем, пов'язаних насамперед із законодавством, яке буде регулювати процес розірвання шлюбу; не менш вагомими є також особливості польського законодавства, яке потребує визнання українського судового рішення польським судом. Також потрібно враховувати, що розірвання шлюбу на території Польщі відбувається тільки в судовому порядку із врахуванням особливостей польського законодавства. Тому перш, ніж вирішити на території Польщі чи України буде відбуватись процес розірвання шлюбу, потрібно врахувати всі тонкощі даної процедури, оскільки за розірвання шлюбу між громадянами України та Республіки Польща регулюється Договором між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах від 24.05.1993 року правомочними у розірванні шлюбу є обидві сторони.

Список використаних джерел

1. Договір між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах: чинне законодавство України зі змінами та допов. станом на 10.01.2011 р. Україна, Польща; Договір, Міжнародний документ від 24.05.1993.
2. Adwokat ukraiński w Polsce. Postępowanie rozwodowe na Ukrainie / adwokat ukraiński w Polsce. *Kancelaria Prawa Rodzinnego*. 2020. URL: <https://prawnikodrozvodu.pl/postepowanie-rozwodowe-na-ukrainie/>
3. Doboszczak A. Rozwód na Ukrainie i w Polsce – czym się różni? Anna Doboszczak. *Infor*. 2019. URL: <https://www.infor.pl/prawo/rozwoody/rozwod-zagraniczny/2938177,Rozwod-na-Ukrainie-i-w-Polsce-czym-sie-roznia.html>
4. Uznanie wyroku rozwodowego wydanego przez sąd zagraniczny // *Serwis Rzeczypospolitej Polskiej*. 2021. URL: <https://www.gov.pl/web/ukraina/wyrok-rozwodowy-sad-zagraniczny>

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри Грушко М. В.